

Abraham Kollaniuksen ja hänen lainsuomennoksensa tarkastajien palkkio.

Teoksessaan *Om Finska Lagöfversättning* (Hfors 1863) s. 29 olettaa W. G. LAGUS, että lainsuomentaja Abraham Kollanius, samoin kuin hänen käänöksensä tarkastajat, jotka laativat itsenäisesti uuden käänöksen, olisivat lopulta jääneet palkkiota vaille. Kamarikollegio oli nimittäin syrjäytetyn Kollaniuksen kantelun johdosta pidättänyt alilaamanni Henrik Jaakonpojan ja lainlukija Antero Mikonpojan nauttimasta heidän 16. 9. 1653 saamaansa¹ 10 taloa käsittävää läänitystä Tyrväässä. Hovioikeuden kahdella kirjelmällä Kamarikollegiolle, joissa pyydettiin palkkiota kaikille kolmelle, ei ollut tarkoitettua vaikutusta. Lagus on julkaissut samassa yhteydessä Antero Mikonpojan ja Saara Hannuntyttären — Henrik Jaakonpojan lesken — valituksen, jossa he vielä kerran pyytävät kuninkaalta ansaittua korvausta. Sen on prof. MARTTI RAPOLA aivan oikein ajoittanut vuoteen 1660. Rapolakin sanoo, että Kollanius, samoin kuin mainitut tarkastajat, jätettiin palkkiotta.²

¹ Valtakunnan registratuuran jäljennökset Valtionarkistossa. 16. 9. 1653 s. 180 ja 184.

² MARTTI RAPOLA *Muuan lainsuomentaja*. *Kaikuja Hämeestä VIII* s. 115. Sama: Kollanius. *Kansallinen elämäkerrasto III* s. 201.

Näin epäoikeudenmukaisesti ei kuitenkaan käynyt. Valtakunnan registratuuraan sisältyy leskikuningatar Hedewig Eleonoran ja holhoojahallituksen 28. marraskuuta 1660 allekirjoittama kirje, jossa asia järjestetään.¹ Siinä määrätään edellämainittu kymmenen talon läänitys Tyrväässä jaettavaksi kolmeen yhtä suureen osaan Antero Mikonpojan, Henrik Jaakonpojan lesken ja Abraham Kollaniuksen kesken. Kirje kuuluu kokonaisuudessaan seuraavasti:

»Wij Carl etc. Giöre witterligit, hurusåsom underlaghmannen Anders Michelsson och Saara Hansdotter, underlaghmannes Sahl. Hindrich Jacobssons Enkia, hafwa underdånigst andragit, det honom och denne Enkians framledne Man, är effter Hennes *Mittz* Drottningh Christinae befallningh, af Hoffrätten i Åboo pålagdt att revidera laghbookens, rättegångs processens, ordinantiens och Dommare Reglors version och uthtydningh af Swänska Tungomåhlet på det Finska språket, som een benemd Magr Abrahamus Kollanius först conciperade, och när dhe deras skyldigheet i det fallet hade fullgiordt, och ett serdeeles arbeete förfärdigat, ähre dhe af Hennes *Majjt* förmedelst dess donations bref daterat den 16 September Åo 1653 uppå Häffrättens underdånige förskrift för deres hafda omaak, hwardera medh fem hemman i Finlandh, Biörneborgs Häradh och Torfwis Sochn belägne i deres och deres hustrurs lifztijdh wordne beneficerade och benådade, hwilka dhe berättä, strax der effter uppå Kollanij protestation och angifwande wara arresterade till wijdare beskedh, och sedan allt här till in suspenso och quarstadh håldne, derfore dhe underdånigest ansökia om arrestens relaxation, det dhe måtte af Konungl. benådningh, för deeres arbeete och möda, hafwa att hugna sigh och den till goda åthniuta; Nu emådan bemte Kollanius är och så af wår Hoffrätt i Åbo jempte dem Recommenderat, att han hafwer användt stoor flijt och omkostnadh på samma translation, medh förhopningh att Hans Labores wedh underdånigh påminnelse skulle i lijka mätto nådigest ansees, Fördenskull hafwe wij låtit Oss behaga så wijda nådigst resolvera och dem här medh af gunst och nåde unna och efterlåta, att dhe tije hemman, som i ofwanbemte bref, Anders Michilsson och Sara Hansdotter efter hennes Sahlige man förundte, ähre uthtryckeligen Specificerade och namngifne, skola emellan Kollanium och dem i tree lijka deelar distribueras och skiffas, under dhe hwilkohr som i bemte bref förmåhles, att niuta, bruuka och behålla. Här dhe som wederböre hafwe sigh hörsamligen att effterrätta. Till yttermehra wisso ähr detta medh wårt Kongl. secret och wår högtährade Elskelige käre Fru moders samt wåre och wårt Rijkets respective Förmyndares och Regerings underskrifft bekräfftat.»

Turun ja Porin läänin maakirjoista voimme senjälkeen seurata läänityksen kohtaloa vuosi vuodelta. Sen jako tapahtui siten, että Kollanius sai nautittavakseen valtion verot kahdesta Kiikan Haapaniemen kylän talosta, Kokon ja Raapasen, Tyrvään Varilan Sepältä, sekä yhdestä neljäsosasta Tyrvään Vinkkilän Kokin taloa. Antti Mikonpoika taas sai osalleen kolme taloa Tyrvään Liuhalan kylästä, Impolan, Erkkilän ja Sepän sekä Vinkkilän Kokin talon kolme neljäsosaa. Saara Hannuntytär sai Kiikan Leikun kylästä kolme taloa, Setälän, Prihtin ja Kärrän.²

Kollanius nautti läänitystään kuolemaansa asti, alkuvuoteen 1667. Senjälkeen se joutui 10. 12. 1666 annetun kuninkaallisen lupauskirjeen mukaan ratsumestari Carl Brünouille. Kenraalikuvernööri vahvisti Brünoun läänityksen 3. 7. 1667, joten Kollanius on kuollut tätä päivää varhemmin.³ Jonkin aikaa senjälkeen on myöskin Saara Hannuntytär kuollut.

¹ Valtakunnan reg. jälj. 28. 11. 1660, s. 261—262.

² Isännännimet muutettu nykyisiksi talonnimiksi Suomen asutuksen yleisluettelon avulla.

³ Turun ja Porin läänin maakirja 1668 VA: 7305 fol 1131—1133.

Isossa reduktiossa v. 1683 peruutettiin jäljelle jäänyt alilaamanni Antti Mikonpojan läänitys.¹

Maakirjoihin on tarkoin merkitty kunkin talon suorittaviksi tulevat monet veroparselit. Huvittavaa ja tuota aikaa kuvaavaa on lukea, että esim. Kollanius sai siten vuosittain kummastakin Haapaniemen talosta erikseen 30 äyriä rahaa, 6 äyriä 16 penninkiä savurahoja, 15 kappaa viljaa, 3 ³/₄ kappaa kauroja, 5 naulaa voita, 15 naulaa lihaa, ⁵/₁₂ lammasta, 1 ¹/₄ aamia heiniä ja 1 ¹/₄ päivätyötä!² — Näin siis lainsuomentajat palkittiin.

Mauno Jokipii.

¹ Reduktiomaakirja VA 6978 fol 1731.

² VA 7297 fol 1234.